

A

(max. 21 bodů)

Jméno a příjmení

UČO

datum.....

*Pany proty cziefarzowie woli knyezie vczynychu
a Wladiflawu, bratra **geho**, knyezie zwolichu.
Ne **pro to**, **by** lepffy byl,
ale **by** ten, **gehoz** cziefarz da, **nebyl**.
„Radyegffe chcemy sbozye y zywoty wzwaziti
nez zemie wolenye ztratiti.”*

I. Text transkribujte (3 body)	II. Text přeložte (1 bod)

III. U následujících v textu obsažených syntaktických jevů (zvýrazněných tučně) proveďte výklad jejich historického vývoje (popř. i vzniku), u spojovacích prostředků neopomeňte rámec souvětí, popř. souvětí (4 body)

nebyl by

(pro to) by
(spojovací prostředek)

*bratra **geho***
(slovosled)

gehoz

**IV. Jak byla utvořena následující slova (ve staročeském textu zvýrazněna podtržením)?
Neopomeňte rámec vývoje celé slovo tvorné kategorie, popř. typu (3 body)**

cziefarzowie

wolenye

ztratiti

V. U následujících slovesných tvarů určete gramatické kategorie a jejich příslušnost ke slovesné třídě a vzoru (3 body)

vczynychu.....

by byl.....

chczemy.....

VI. Určete větné členy (napište ke každému slovu: přísudek, podmět, předmět, příslovečné určení {způsobu, míry, účinku...}, přívlastek {shodný, neshodný...}, doplněk, přístavek) (2 body)

<i>Pany</i>	<i>bratra</i>	<i>by nebyl</i>
<i>cziefarzowie</i>	<i>geho</i>	<i>ten</i>
<i>proty woli</i>	<i>knyezie</i>	<i>gehoz</i>
<i>knyezie</i>	<i>zwolichu</i>	<i>da</i>
<i>vczynychu</i>	<i>pro to</i>	<i>cziefarz</i>
<i>Wladislawa</i>	<i>by lepffy byl</i>	<i>zemie</i>

VII. Proved'te souvětný rozbor (pomocí souvětného schématu) (1 bod)

VIII. Vysvětlete základní rysy vývoje následujících dvou slovtvorných kategorií (4 body)

JMÉNA VLASTNOSTÍ

ČINITELSKÁ JMÉNA

Slovníček (hesla z *Malého staročeského slovníku*)

pán, hpán m. *pán, člověk svobodný; šlechtic, příslušník nejvyššího šlechtického stavu: pán zemský* přesnější označení příslušníka panského stavu; *pán korúhevný* příslušník panského stavu s vlastní korouhví; *panovník, vládce, velitel, vůdce, správce, hlava někoho nebo něčeho; hospodář, mistr; majitel, vlastník; hlava rodiny, manžel; nábož. Bůh, Hospodin; titul pro osobu mužského pohlaví*

proti, protiv, protiva předl. (s dat.) *proti, naproti*; nevažme přezni tohoto světa proti přezni boží nad (více než) přezni boží; proti vši obci zdržal spravedlnost na rozdíl od celé obce; proti tomu naopak

císař, -ě m. *císař*

vůle, -e f. *vůle, libost*: k vůli po vůli; své vůle požívati prosazovat svou vůli; svá vůle svévolnost; *z vůle; volnost; svolení, souhlas*: přidati svú vůli dát souhlas, svolení; po mé vůli s mým souhlasem; po vůli, svú vůli dobrovolně; *volú nevolú* volky nevolky, chtě nechtě: *plnost, hojnost, blahobyť*; do vůle do libosti

kněz, -ě m. *kníže; kněz*

učiniti, -ňu, -niš dok. *učinit, udělat*: nevíme, co tomu učiniti nevíme, jak se k tomu zachovat; učini vzdychanie rozvzdychal se, začal tesknit; *vytvořit, stvořit*; - učiniti se (kým, čím) *stát se nějakým, proměnit se*; (z čeho) *vzniknout, povstat*

zvoliti, vzvoliti, -l'u, -líš dok. *zvolit (si), vybrat (si), vyvolit (si)*

pro předl. (s akuz.) *pro, kvůli; následkem*; pro jiné z jiného důvodu; pro něž, pro něžto přečez; pro buoh proboha; pro boha, pro slávu boží; pro nic za nic, za žádnou cenu; pro obyčej ze zvyku, pravidelně; oběť pro hřích oběť za hřích; vrata železná pro zvěř, aby neškodila proti zvěři

bych (2., 3. sg. by; du. 1. bychova, -vě, 2., 3. bysta, -šta; pl. 1. bychom. 2. byste, -šte, 3. bychu) aor. slovesa býti; pův. význ. *byl jsem* poklesá a tvar se mění v pohyblivý kondicionálový morfém nebo v kondicionální spojku: dělal by(ch); aby(ch), že bych: nijeden z vás nevěř tomu, bych tuto věc zamyslel; kdyby (ch), třeba by (ch)

lepší (kompar. jm. lepší, slož. lepší) adj. *krásný, slušný; dobrý*

ale (zř. též **ali**) spoj. *ale, avšak*; zesil. *alebrž(e), alevšak*; *ale že, alež jenže*; adv. *tedy, aspoň*; interj. s významem podivu, překvapení ap.

dáti, daju, -ěš ned. *dávat*; - **dáti**; dám, dáš (3. pl. dádie; přech. přít. *dada* *dadúci*, impf. *dadiech*, aor. *dach*) dok. *dát, darovat; věnovat; dopustit, dovolit*: nedal jich dušiem zahynúti; Vlasta jim da v piěu smieru uložila mírnost, strídmost; dáti v hlavu, v líce udeřit do hlavy, dát políček; - dáti se *oddat se čemu; pustit se do čeho*: dáti se tělesné libostí; dáti se na motlidbu; -dáti se na běh; dáti se vinen provinit se; uznat svou vinu; dáti se komu vydat se, poddat se

radše, radši, radče, radči, radějše, radějši kompar. adv. *raději*

chtieti, chcu, chceš (řidč. *chocu, choceš*; du. 1. *chevě, cheva, chcevě, chceva*, 2., 3. *chcta*; pl. f. *chcmy, chcemy*, -e, -a, 2. *chcte, chcete*, 3. *chtie, chtějú*; přech. přít. *chtě, chtěje*; impf. *chtiech, chtieše, chtějích, chtějieše*; aor. *chtěch, chotěch*) (čemu) ned. *chtít, mít vůli; vyžadovat, přát si; zamýšlet hodlat, snažit se*; zlý člověk to chce býti *jistě je, asi je*; co chceme učiniti co uděláme, co máme udělat; dietky *chtie hladem zemřieti zemřou hladem*

sbožie, zbožie, -ie n. *jmění, majetek, statek, bohatství, peníze*

i, hi spoj. a část. *i, a*; (spojuje přechodníkovou vazbu se slovesem určitým): ta noc byvši hi otjide; vsada na koň i jel s ním; *ani* (při záporu): i člověka na něm (na hradě) nebieše ani člověka; i-jeden, i-žádný, i-kto (při záporu) nikdo, žádný; (na začátku věty): i učiněn jest Hospodin útočiště chudých; *i, také, rovněž, dokonce* (s funkcí vytykáci)

život m. *život*: (Vlasta) všem mužóm na život odpovědě vypověděla boj na život a na smrt; zvěsti život na též stopě prožit život stejným způsobem; potřeba životóm životní potřeba; prázdniť životem tělesně odpočívati; plat

do života doživotní; *břicho, lůno*: v život do žaludku, do břicha; *tělo*: býti u čeho životem svým *být při něčem osobně přítomen*: (pole druhého pole) jest dotklo svým životem dotklo se po celé délce

vzvážit, -žu, -žiš dok. *na co* uvážlivě něco prozkoumat

než, nežli, než li, než, nežť spoj. *než, nežli*; dřeve než, prvé než dřive - než, prvé než dřive - než, než - už, ještě ne - a už; *dokud ne, teprve až; pouze, jedině, leda; ale, avšak, nýbrž*

země, -ě f. *země, svět; země, hlína, půda*: země hnutí zemětřesení: *stát, území*

volenie, -ie n. *volba*

ztratiti, stratiti, vztratiti, -cu, -tíš dok. *ztratit*; ztratiti boj prohrát; *zmařit, zničit*: býti ztracen být vydán záhubě; *zatratit*